

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Протокол № 1 від 29 серпня 2022 року
Завідувач кафедри Костенко Р.В.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія освіти

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

П.І.Б. викладача	Павленко Катерина Миколаївна
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Кандидат філософських наук, завідувачка кафедри психології, соціальної роботи та інклюзивної освіти
Контактні дані викладача	Е-mail: sutra.psyche@gmail.com т. моб. 063-68-52-395
Консультації	Четвер 14.00-16.00

2022 – 2023

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змстових модулів – 3	Обов'язкова	
	<i>Рік підготовки:</i>	
	1-й	
	<i>Семестр</i>	
	1-й	
	<i>Лекції</i>	
		8 год.
	<i>Практичні, семінарські</i>	
		6 год.
	<i>Самостійна робота</i>	
		106 год.
	Форма підсумкового контролю: залік	

2. Анотація до курсу

Запропонована програма ставить за мету засвоєння слухачами загальнометодологічних знань в галузі філософії освіти, навчити студентів практично застосовувати сучасні філософські знання при розв'язанні комплексних завдань в педагогіці та освіті.

Предмет дисципліни – теоретико-методологічні засади філософії освіти.

Завдання: вивчення найбільш гострих і актуальних проблем та головних досягнень сучасної філософської думки щодо філософії освіти; створення теоретичного підґрунтя для наукової діяльності; обґрунтування моральних, соціально-педагогічних та методологічних аспектів діяльності фахівця; аналіз зв'язку філософських концепцій з проблемами сучасної педагогіки та освіти; розвиток гуманістичної свідомості майбутніх фахівців; виховання орієнтації на антропні засади філософствування та гуманістичного підходу до навчального процесу у вищій школі.

Переваги: програма базується на новітніх досягненнях філософії освіти та сучасних здобутках національного та зарубіжного наукового досвіду, спрямована на набуття компетентностей для організації і реалізації наукового процесу в умовах сучасної трансформації освіти.

3. Технологічна карта дисципліни

Тема	Зміст	Завдання	Контроль
Змістовий модуль 1. Філософія освіти як галузь філософії			
Тема 1. Освіта та ідеї її розвитку у	Освіта, її сутність та зміст. Освіта як єдність навчання та виховання людини. Зіставлення понять «соціалізація особистості»,	Пошуково-дослідні завдання	Опитування

філософській думці	«формування особистості», «розвиток особистості» та «освіта». Теоретико-пізнавальні питання дослідження освіти в науці та філософії. Філософія освіти як галузь філософії. Основні підходи до визначення предмета філософії освіти. Філософія освіти як гранично широка рефлексія на освіту та педагогіку.		
Тема 2. Ідеї сучасної філософії освіти.	Сучасні філософські теорії особистості та педагогіка. Теорія когнітивного розвитку Ж.Піаже: роль соціального середовища в інтелектуальному розвитку. Соціально-історична теорія когнітивного розвитку. Значення Вальдорфської педагогіки як теорії виховання та навчання людини майбутнього. Школа М. Монтесорі. Фрейдизм, психоаналітична теорія стадій розвитку людини і філософія освіти. Структура особистості та теорія зрілості К. Юнга. Практична значущість ідей Е.Еріксона для розвитку освіти. Епоха постіндустріалізму та стратегії розвитку освіти. Неопрагматизм, екзистенціалізм, постмодернізм та їхні моделі освіти людини.	Підготовка до виступу	Презентація захист
Тема 3. Розвиток філософсько-педагогічної думки від античності до ХХІ ст. та її вплив на процес трансформацій освітніх практик	Ідея освіти та її витоки. Поняття «освіта» та його різні значення. Феномен освіти. Опосередкована та цілеспрямована освіта. Філософське вчення про людину та його методологічне значення для розвитку освіти. Людинотворча місія освіти. Ідея «другого народження». Філософська концепція самопізнання. Освіта і культура. Філософія освіти та педагогіка і їхня роль у міжособистісних відношеннях, соціально-культурних контекстах. Типи раціональності та моделі освіти. Ідеали та цілі виховання і навчання на різних історичних етапах суспільного розвитку	Проектування	Презентація
Тема 4. Ідея самопізнання та її значення для розвитку освіти	Зародження ідеї самопізнання у Стародавньому світі. Формування та розвиток європейської раціоналістичної концепції самопізнання. Самопізнання як процес і саморегуляція як результат: сучасні теорії та практики.	Пошукові завдання	Презентація
Змістовий модуль 2. Розвиток ідеї освіти			
Тема 5. Цілі та результати освіти	Філософське розуміння категорій «ціль» і «цінність». Цілі в освіті. Осягнення освіти як цінності. Еволюція ціннісної феноменології освіти. Цінності консерватизму та лібералізму у філософії освіти. Особистісна парадигма в освіті. Розуміння цінностей освіти в українській філософії. Національні й	Пошукові завдання	Опитування

	загальнолюдські цінності та їх роль у сучасній освіті. Морально - етичні засади розвитку освіти. Формування змісту і методів освіти у контексті цілей і цінностей освіти.		
Тема 6. Ідеали освіти	Ідеал освіченості. Освіченість як іншість. Освіченість та ідеал освіченості в різних філософських концепціях та суспільствах. «Homo educatus» – новий еволюційний тип людини. Єдність мети і результатів освіти. Загальна мета і її результати. Проміжна мета і результати освіти. Особистість людини як результат освіти. Критерії результатів освіти. Якість освіти як критерій освіти: суспільний вимір результатів освіти.	Творче завдання	Опитування
Тема 7. Формування освітньої парадигми інформаційного суспільства	Нова роль інформації в мережевому суспільстві. Технологічність та інноваційність сучасної освіти. Економіка знань та людський капітал. Освіта як сфера послуг ХХІ ст.: взаємодія освіти, науки та економіки.	Пошукові завдання	Презентація
Тема 8. Освіта в стратегії сталого людського розвитку	Філософське розуміння розвитку. Сталий розвиток. Наука і освіта – визначальні чинники суспільного розвитку. Бачення суспільства знань. Теорія «людського капіталу». Сукупний інтелект нації та її конкурентоспроможність. Освіта в структурі індексу людського розвитку. Концепція освіти впродовж життя.	Пошукові завдання	Презентація
Змістовий модуль 3. Сучасні філософські проблеми розвитку освіти			
Тема 9. Аксиологічний вимір сучасної освіти	Єдність освіти й самоосвіти. Освіта та сучасний освітній простір. Ступені, рівні, форми освіти у сучасному світі. Освіта як цінність. «Мета», «ідеал», «цінність»: специфіка уживання цих понять у філософії освіти та педагогічних пратиках. Культурно-історичні, соціальні, економічні, політичні, технологічні, ідеологічні, психологічні та інші виміри цінності освіти та ставлення людей до них. Взаємозв'язок цілей та цінностей освіти; його трансформація у свідомості різних груп людей сучасного українського суспільства.	Пошукове завдання, підготовка до виступу	Презентація
Тема 10. Освіта та її цінність у сучасному світі	Поняття освітнього простору. Формування освітнього простору. Школа – інституційна основа освітнього простору. Зародження і трансформація ідеї університету. Класичний і дослідницький університет. Суб'єкти освітнього простору. Закономірності розвитку освіти. Освіта і держава. Розвиток освіти як системи. Регіональна і національна системи освіти. Сфера освіти. Суспільне і національне	Моделювання, проєктування	Презентація

	в освіті. Національний і глобальний освітній простір. Національна і глобальна освіта: відчуженість, взаємодія, інтеграція. Освіта як відкрита система: виклики і перспективи. Універсалізація діяльності інституцій освіти. Особливості глобального освітнього простору.		
Тема 11. Трансформація освітніх практик (її ризики та перспективи) у сучасному глобалізаційному світі	Кризи в освіті та криза освіти. Масова освіта: потреби особистості та суспільства. Зміна освітніх парадигм. Стратегіями освіти. Освіта як сфера майбутнього часу. Альтернативні освітні системи. Інституційні та організаційні трансформації в освіті. Інноваційна освіта майбутнього. Прогнозування та проектування змін в освіті. Провідні завдання та функції середньої освіти майбутнього. Школа без стін: філософія, основні цінності та принципи організації.	Моделювання, проектування	Презентація
Тема 12. Філософія і стратегії розвитку сучасної освіти	Освіта і тенденції суспільного розвитку. Освіта і освіченість: моделі реальності. Масове суспільство і масова освіта. Проблема дегуманізації освіти. Технологізація освіти. Дистанційна освіта та її особливості. Криза освіти та освітнє реформування. Гуманізація та гуманітаризація освіти. Традиційна й альтернативна освіта. Логіка освітніх реформувань. Філософські засади управління системою освіти. Поняття «якості освіти». Норми якості освіти. Сучасні стратегії розвитку світової освіти та освіти в Україні.	Завдання	Опитування

4. Політика курсу

Під час лекційних занять від здобувача вимагається уважно слухати викладача, конспектувати основні положення теми, брати участь в дискусіях, пошуково-дослідницької діяльності та інтерактиві.

До кожного **семінарського заняття** здобувач повинен сумлінно готуватися: вивчати навчальний матеріал за темою відповідно до навчально-тематичного плану дисципліни, виконувати практичні завдання, готувати виступи і презентації. Під час проведення семінарського заняття здобувачі повинні брати активну участь в обговоренні теми, відповідати на питання викладача та своїх одногрупників, брати активну участь у всіх видах навчальної діяльності, організованої викладачем.

Самостійна робота здобувачів передбачає самостійне вивчення тем і питань дисципліни, визначених викладачем, ведення тематичного словника, підготовку навчальних та аналітичних матеріалів, виконання практичних завдань для роботи на практично-семінарських заняттях.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти привиконанні самостійної роботи, індивідуальних завдань повинен дотримуватись принципів академічної доброчесності, не допускати академічний плагіат. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями, які не повинні перевищувати 20%. Списування під час виконання самостійних робіт та на екзаменах заборонені

Політика щодо дедлайнів та перескладань. Перескладання академічних заборгованостей відбувається за наявності поважних причин.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання за всіма видами роботи

Рівні навчальних досягнень	Бали			Критерії оцінювання навчальних досягнень	
	За національною шкалою	Шкала ЄКТС		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		1-5	1...100	F...A	Здобувач вищої освіти
Високий	5	90 ... 100	A	Здобувач освіти виявив всебічні, систематичні й глибокі знання з питань знання філософії освіти, основних її сучасних напрямків, розкрив зміст організації наукового дослідження з основними складовими. Матеріал викладений логічно, послідовно, без помилок, з проявленням здатності студента диференціювати, інтегрувати знання.	Здобувач освіти вільно орієнтується в питаннях філософії освіти, здійснює аналіз науково-педагогічної джерельної бази, узагальнює результати аналізу літературних джерел. Орієнтується у матеріалі, що проаналізовано. Використовує додаткові педагогічні джерела. Активно приймає участь у дискусіях
Достатній	4	75 ... 89	C ... B	Здобувач освіти виявив загалом добрі знання навчального матеріалу з питань філософії освіти. Розкрито зміст основних питань з дисципліни, але відповідь потребує доробки, відсутнє узагальнення відповіді, наявні помилки, не пояснюються деякі терміни.	Завдання самостійної роботи виконано, однак висновки потребують подальшого осмислення та відповідності до подальшої практичної роботи. Студент невпевнений у власних висновках. Висновки зроблені, але потребують уточнення.
Задовільний	3	60 ... 74	E ... D	Здобувач освіти виявив базові знання основного навчального матеріалу дисципліни; в основному виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допустив помилки у відповідях на запитання при виконанні завдань, але спроможний самостійно	Завдання виконує стандартно. Здобувач освіти невпевнений у власних висновках. Задовільно орієнтується в матеріалі дисципліни, а також у проблемі, поставленій у завданні, відповідь розкрито неповністю є недоліки.

				доопрацювати програмний матеріал.	
Низький	2	35 ... 59	FX	Здобувач освіти має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу курсу; допускав принципові помилки при виконанні завдань, які може усунути лише за допомогою викладача.	Виконує частину завдання за допомогою викладача.
Незадовільни	1	1 ... 34	F	Здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	Бали	Критерії
Практичне заняття (усні відповіді, пошуково-дослідницькі, творчі завдання, проектування)	8-6	Здобувач вищої освіти активно бере участь у занятті. Правильно з творчим підходом виконує завдання, висловлює обґрунтовані міркування, наводить доцільні приклади.
	5-3	Здобувач вищої освіти не виявляє активність на занятті чи виявляє епізодично, відповіді надає правильні, але шаблоні. Має певні труднощі щодо обґрунтування власної думки.
	2-1	Здобувач освіти лише спостерігає за заняттям, не може самостійно виконати завдання.
Самостійна робота (письмові завдання, пошуково-дослідницькі, творчі завдання)	7-5	Тема розкрита повно, логічно, обґрунтовано. Завдання виконано творчо і оригінально. Дотримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань. Розроблено презентацію, яка розкриває тему і суть завдання.
	4-3	Завдання виконане стандартними фразами, але дотримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань. Презентація не виразна, повністю дублює текст завдання.
	2-1	Завдання виконано частково, формально, є суттєві помилки. Презентація відсутня.
Самостійна робота (моделювання, проектування)	7-5	Завдання виконано оригінально, з творчим підходом, з дотриманням всіх етапів моделювання та методичних рекомендацій. Розроблено презентацію, яка розкриває тему і суть завдання.

	4-3	Завдання виконано стандартно, але з дотриманням всіх етапів моделювання та методичних рекомендацій. Презентація не виразна, повністю дублює текст завдання.
	2-1	Завдання виконано з суттєвими помилками, з порушенням етапів моделювання та без дотримання методичних рекомендацій. Презентація відсутня.

6. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та/або періодичний контроль															Підсумковий контроль	Загальна підсумкова оцінка
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		T9	T10		T11		T12		
СР	СР	СР	СР	СР	СР	СР	СР	П	СР	СР	П	СР	П	СР		
6	6	6	6	6	6	6	6	8	7	7	8	7	8	7	0	100

Т – тема; СР – самостійна робота; П – практичні заняття

7. Рекомендована література

Основна

1. Антропологічні виміри філософських досліджень: посібник. Дніпропетровськ: ДНУЗТ ім. акад. В. Лазаряна, 2014. 142 с.
2. Кравчук Л. В. Філософія і методологія науки : навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самост. та індивід. роботи : посібник. Тернопіль: ТНМУ: Укрмедкнига, 2019. 271 с.
3. Петінова О. Б. Філософія науки : навч. посібник. Одеса, 2018. електрон. опт. диск (CD-R).
4. Семенюк Е. П. Філософія сучасної науки і техніки : підручник. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 363 с.
5. Сіверс В. А. Філософія науки : навч. посіб. Київ: Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, 2017. 147 с.
6. Філософія науки: підручник / за ред. І. С. Добронравової; Київ: нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2018. 255 с.
7. Філософія освіти і науки : навч. посіб. / відп. ред.: І. С. Алексейчук, Л. І. Мозговий; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. Слов'янськ: Вид-во Маторіна Б. І., 2019. 365 с.
8. Штанько В. І. Філософія і методологія сучасної науки : підруч. для аспірантів усіх спец. Харків: ХНУРЕ, 2017. 177 с.

Додаткова

1. Велика українська енциклопедія. Тематичний словник гасел з напрямку «Філософські науки» (філософія, логіка, етика, естетика). Київ: Енциклопедичне видавництво, 2019. 256 с.
2. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. К.: Юніверс, 2000. т.1-2. URL: https://platon.net/load/knigi.../gadamer_istina_metod.../32-1-0-2809
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного. Феноменологія URL: https://platon.net/load/knigi_po_filosofii.../gadamer_g.../53-1-0-1492 (дата звернення : 10.05.2022)
4. Гелд Д., Мак-Грю Глобалізація / антиглобалізація. К.: «К. І. С.», 2004. URL: <https://toloka.to/t100508> (дата звернення : 07.05.2022)
5. Гіденс. Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. К.: Альтерпрес, 2004. URL: <https://shron1.chtyvo.org.ua/> (дата звернення : 21.05.2022)
6. Гірц К. Інтерпретація культур. Пер. з англ. К.: Дух і Література, 2001. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/girc/16.php (дата звернення: 12.05.2022)
7. Добронравова І. С. Практична філософія науки : зб. наук. пр. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Суми : Університетська книга, 2017. 351 с
8. Реброва О. Е. Методологічні основи педагогічної ментальності: культурологічний та професійний аспекти : монографія. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. 283 с.
9. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : навч. посібник / за ред. Г. І. Волинки . 2-ге вид. Київ : Каравела, 2011. 368 с.
10. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : хрестоматія за ред. Г. І. Волинки. Київ : Каравела, 2010. 464 с.

8. Електронні інформаційні ресурси

1. Кафедра філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua> (дата звернення : 21.05.2022)
2. Наукове пізнання: методологія та технології. URL : <http://np.pdpu.od.ua> (дата звернення : 21.05.2022)
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення : 21.05.2022)
4. Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою) URL: <http://plato.stanford.edu> (дата звернення : 21.05.2022)

Наукові бібліотеки

http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
http://www.nbuv.gov.ua/eb/ep.html	Електронний фонд наукових публікацій
http://www.odnb.odessa.ua/	Одеська національна наукова бібліотека
https://www.biblioteka.od.ua/	Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М.С. Грушевського
https://vnmzpv.odessaedu.net/	Відділ інформаційно-ресурсного забезпечення КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»